

פרשת ואלה שמות

ג' ע"ג יא' ע"ג

א "וכיון שעלה הארון שבישראל מן הידן חזרו מים למקומן, שנאמר "ויהי בעלות הפהנים נשאי ארון ברית ה' מתוך הידן נתקו כפות וגלי הפהנים אל התרבה וישבו מי הידן למקומם וילכו כתמול שלשום על כל גדוהיו", נמצא ארון ונושאי וכהנים מצד אחד וישראל מצד אחר. "נשא ארון את נושאי ועבר, שנאמר "ויהי כאשר תם כל העם לעבר ויעבר ארון ה' והפהנים לקני העם". ועל דבר זה נענש עזא, שנאמר "ויבאו עד גרן פידן וישלח עזא את ידו לאחו את הארון", אמר לו הקדוש ברוך הוא: עזא! נושאי נשא, עצמו לא כל שכן? "ויחר אף ה' בעזה, ויכהו שם... על השל" וגו'.

1. סוף ג' ע"ג יא' ע"ג

מכללת יעקב הרצוג
ליד ישיבת הר-עציון
מרכז הרכבת בתנ"ך
ימי עיון - קיץ תשס"ו

ג) אל עגלה

חדשה - טעה בדבר שאפילו תינקות של בית רבן יודעין אותו: כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו" (במ' ז, ט); ולפי שאמר "ומירות היו לי חקך בבית מערד" (תה' קיטגד), נענש לבא לידי כך, ומת עזא על ידו; לפיכך, כשהביאו מבית עובד אדום, הביאו בכתף, שנאמר בדברי הימים "ויאמר להם אתם ראשי האבות ללויים התקדשו אתם ואחיכם והעליתם את ארון וגו' כי למבראשונה לא אתם פרץ יי' אלהינו בנו כי לא דרשנוהו כמשפט" (דה"א טו, יב-ג).

2. ר"ע' שמ"ג י, ע

בכתפם במוטות. וישלח עזא - פירוש: וישלח ידו. כי שמו הבקר - שמוטו - פועל עומד, כאלו אמר: ושמטו, כלומר: נתפרקו איבריכם מקדושת הארון; שלא היה ראוי שיחיה נשא בעגלה חדשה שימשכוהו הבקר, אלא בכתפי הלויים היה ראוי להיות נשא. ולדעת יונתן: שמוטו - פועל יוצא, שתרגם: "ארי מרגוד תוריא", פירוש: שמוטהו הדרוהו; ותרגם "ונדחה ידו" (רבי יט, ה); "ותתמרג דידה" (ת"א). ואע"פ שבא הארון משדה פלשתים בזה הענין ולא שמוטו הבקר, לפי שפלשתים לא היו ידעיים משא הארון, וכינוו במשאו במיטב אשר יכלו, שהיו לקחו עגלה חדשה ופרות אשר לא עלה עליהן עול; אבל ישראל שהיו יודעין משא הארון, כמו שכתוב "ולבני קהת לא נתן כי עבדת הקדש עליהם בכתף ישאר" (במ' ז, ט), חטאו בזה; לפיכך תראה להם הקדוש ברוך הוא קדושת הארון בשני פנים: כשמיטת הבקר, ובמות עזא. והענין אשר שגה דוד בזה הדבר, והוא מקרא מפורש, חשב כי לא יהיה חטא בזה אם ישאווהו בעגלה, אע"פ שכתוב "בכתף ישאר" (שם), כי אמר: באותו זמן במדבר צוה האל כן, לפי שזיה המשכן נשא בעגלות צוה לשאת את הארון בכתף. להראות כי קדושת הארון גדולה מקדושת המשכן, אבל בזמן שלא יהיה שם המשכן, חשב שאין חטא אם ישאווהו בעגלה, כאשר בא משדה פלשתים; ובזה שגה.

3. ר"ק' שמ"ג י, א

ז) על השל - על השגחה; ששגח

לשלוח יד בארון, ולא שם לבו שהארון יישר את הפרות בלי מנהיג כשבא מפלשתים; הבקר ששמוטו עכשיו, שעשה דוד שלא כשורה, ושכן מה שכתוב "בכתף ישאר" (במ' ז, ט); ואחרי כן כשהעלהו מבית עובד אדום, העלהו בכתף, כמו שמפורש בדברי הימים (דה"א טו, טז). וימת שם

4. ר"ק' שמ"ג י, א

ויאמרו בו - מקשה ששאל: לפי ארצה, ויבנתו היסה לטובה, כפי שהיא הולך ומקטש. אך התורה אסרה לנגע בארון: ולא יגעו אל-הקדש נמתו (במ' ד טו), וקשור שאים אותו אוחזים נושאי גבדיו בלבד: והבאס את-הפדים עשעעל... לשאת את-הארון קנים, בטעלת הארון יהיו הפדים לא יסרו קמנו (שמי' כה ד-טו וע"י לו ה וראה במ' ד ו: מ"א ח ז-ח) *24. שקמנו הקקר - פי

5. ר"ק', ע"ג יא' ע"ג